

EZOTERICKÁ KOZMOLÓGIA

RUDOLF STEINER

GA 94

XIV. Logos a človek

10. júna 1906, Paríž

V poslednej prednáške sme sa vrátili do minulosti človeka konkrétnejšie z pohľadu jeho formy a tela. Teraz budeme uvažovať o minulosti, pokiaľ ide o jeho stavy vedomia.

Pred mysl'ou sa často vynárajú nasledujúce otázky: Je človek jedinou bytosťou na Zemi, ktorá má sebavedomie? Alebo ešte raz: Aký je vzťah medzi vedomím človeka a vedomím zvierat, rastlín a kovov? Majú tieto nižšie ríše života vôbec nejaké vedomie?

Predstavte si, že drobný hmyz, ktorý sa plazí po tele človeka, vidí iba jeho prst. Nemohlo mať žiadnu predstavu o organizme ako celku, ani o duši. My sami sme v presne rovnakej pozícii, pokiaľ ide o Zem a ostatné bytosti, ktoré ju obývajú. Materialista nemá žiadnu predstavu o duši Zeme a ako prirodzený výsledok si neuvedomuje existenciu vlastnej duše. Podobne, ak si drobný hmyz neuvedomuje dušu človeka, je to preto, že nemá dušu, s ktorou by mohol vnímať. Zemská duša je oveľa vznešenejšia ako duša človeka a človek o nej nič nevie. V skutočnosti majú všetky bytosti vedomie, ale vedomie človeka je celkom iné, keďže v našom veku je dokonale zladené s fyzickým svetom.

Rovnako ako bdely stav (zodpovedajúci fyzickému svetu) človek prechádza aj inými stavmi vedomia. Počas spánku bez snov žije jeho vedomie v devachanickom svete. Vedomie rastliny je vždy devachanické. Ak rastlina „trpí“, utrpenie spôsobí zmenu v devachanickom vedomí. Zviera má astrálne vedomie, ktoré zodpovedá snovému životu človeka.

Tieto tri stavy vedomia sú veľmi odlišné. Vo fyzickom svete rozvíjame myšlienky jednoducho pomocou zmyslových orgánov a

vonkajších realít, s ktorými nás tieto orgány spájajú. V astrálnom svete vnímame okolité prostredie len vo forme obrazov a zároveň sa cítime, akoby sme boli ich súčasťou.

Prečo sa človek, ktorý je vedomý vo fyzickom svete, cíti oddelený od všetkého, čo nie je on sám? Je to preto, že všetky svoje dojmy prijíma z prostredia, ktoré mimo svojho tela vníma veľmi zreteľne. Naopak, v astrálnom svete nevnímame zmyslami, ale súcitom, ktorý nás núti prenikať do srdca všetkého, s čím sa stretávame. Astrálne vedomie nie je obmedzené v relatívne obmedzenom poli; v určitom zmysle je tekutý, tekutý. V devachanickom svete je vedomie tak rozptýlené, ako by mohol byť plyn. Neexistuje žiadna podobnosť s fyzickým vedomím, do ktorého nič nepreniká okrem zmyslov.

Čo bolo predmetom tohto vypnutia vedomia, ktoré nasledovalo po štádiu imaginatívneho vedomia? Ak by k takémuto vypnutiu nedošlo, človek by o sebe nikdy nemohol povedať „ja“. Božský zárodok by v priebehu evolúcie nemohol preniknúť do jeho bytosti, keby nedošlo ku kryštalizácii jeho fyzického tela. Kde bol teda tento božský Duch pred stuhnutím Zeme a vedomia? Genezis nám hovorí: „Duch Boží sa vznášal nad vodami“. Božský Duch, iskra Ega, bol stále v astrálnom svete.

Vo vyššom Devachane, za štvrtým stupňom, označovaným v okultizme ako *Arupa* (bez tela), kde má svoj vzostup Akasha (negatívna substancia) — tam je domov vedomia minerálov. Musíme sa pokúsiť dosiahnuť hlboké a skutočné pochopenie ríše minerálov a objaviť s ňou naše morálne spojenie. Rosekruciáni v stredoveku učili svojich učeníkov ctíť si cudnosť minerálu, — „Predstavte si,“ hovorili, „že pri zachovaní schopností myslenia a cítenia sa človek stáva čistým a bez túžby ako minerál, — Potom má neomylnú silu – duchovnú silu. — Ak môžeme povedať, že duchovia niekoľkých minerálov žijú v Devachane, môžeme rovnako správne povedať, že duch minerálov je ako človek, ktorý môže žiť iba s devachanickým vedomím.

V iných bytostiach teda nesmie byť popretá existencia vedomia. Človek prešiel všetkými týmito stupňami vedomia na zostupnej krivke evolúcie. Pôvodne sa podobal minerálom v tomto zmysle, že jeho Ego žilo vo vyššom svete a viedlo ho zhora. Ale cieľom evolúcie je oslobodiť človeka od podriadenia sa bytostiam obdareným vedomím vyšším, než je jeho vlastné, a doviest' ho do bodu, keď je on sám plne vedomý vo vyšších svetoch.

Všetky tieto úrovne vedomia sú dnes obsiahnuté v ľudskom tele:

1. Vedomie minerálu - zodpovedajúce hlbokému spánku.
2. Vedomie rastliny - obyčajný spánok.
3. Vedomie zvierat – sen – život.
4. Fyzické, objektívne vedomie – normálny stav bdelosti. Dva bývalé štáty sú atavistické prežitky.
5. Vedomie, ktoré opakuje tretiu etapu, ale zachováva si nadobudnutú kvalitu objektivity. Obrazy majú určité farby a sú realizované ako celkom odlišné od vnímateľa. Subjektívny pocit príťažlivosti alebo odporu sa vytráca. V tomto novom imaginatívnom vedomí si schopnosť rozumu, ktorá bola získaná vo fyzickom svete, zachováva svoje vlastné schopnosti.
6. Samotný spánok – nie sen – sa tu stáva vedomým stavom. Nepozeráme sa len na obrazy, ale vstupujeme do živej podstaty bytostí a počujeme ich vnútorné tóny. Vo fyzickom svete dávame veciam mená, ale mená sú len vonkajšie označenia. Iba človek môže vyjadriť svoje bytie zvnútra vyslovením „ja“ – nevysloviteľného názvu vedomej individuality. Týmto slovom odlišujeme našu vlastnú osobnosť od zvyšku vesmíru. Ale keď si uvedomíme svet zvuku, každá bytosť, každá vec komunikuje svoje vlastné pravé meno; v jasnovideí počujeme zvuk, ktorý vyjadruje jeho najvnútornejšie bytie a vyznieva ako tón vo vesmíre, ktorý je odlišný od všetkých ostatných.
7. O krok ďalej a hlboký spánok sa stáva vedomým stavom. Opis nie je možný, pretože táto podmienka presahuje hranice porovnania. Dá sa povedať len toľko, že existuje.

Takých je sedem stavov vedomia, ktorými človek prechádza a prejde aj inými. Vždy existuje jeden centrálny štát s tromi pod a tromi nad. Tri vyššie stavy reprodukovujú vo vyššom zmysle tri nižšie. Cestovateľ je vždy v strede horizontu. Každý stav vedomia sa vyvíja prostredníctvom siedmich stavov života a každý stav života prostredníctvom siedmich stavov formy. Sedem stavov formy teda

vždy tvorí jeden stav života; sedem životných stavov tvorí jedno celé obdobie planetárneho vývoja, napríklad našej Zeme.

Sedem stavov života vyvrcholí vytvorením siedmich kráľovstiev, z ktorých štyri sú skutočne viditeľné: ríša minerálov, rastlín, zvierat a ľudí. V každom stave vedomia teda človek prechádza 7 x 7 stavmi formy, čo nás privádza k 7 x 7 x 7 metamorfóz (343).

Ak by sme si dokázali predstaviť v jednom obraze 343 stavov formy, mali by sme mať obrázok tretieho Logosu.

Ak by sme si dokázali predstaviť 49 stavov života, mali by sme mať obraz druhého Logosu.

Ak by sme si dokázali predstaviť 7 stavov vedomia, mali by sme mať predstavu o prvom Logu.

Evolúcia spočíva vo vzájomnej interakcii všetkých týchto siedmich foriem. Na prechod z jednej *formy* do druhej je potrebný nový *duch* (pôsobenie Ducha Svätého). Na prechod z jedného životného stavu do druhého je potrebná nová *sila* (pôsobenie Syna). Na prechod z jedného stavu *vedomia* do druhého je potrebné nové *vedomie* (činnosť Otca).

Kristus Ježiš priniesol nový stav života a bol skutočne Slovom, ktoré sa stalo Telom. S príchodom Krista vstúpila do sveta nová sila, ktorá pripravila novú Zem v novom vzťahu s nebom.